
Toimintakyky ja kuntoutus ikääntyneiden ympärivuorokautisessa pitkäaikaishoidossa hoitajien, asukkaiden ja omaisten näkökulmasta

VÄITÖSKIRJATUTKIMUS

Sh, TtM, väitöskirjatutkija Vilhelmiina Lehto-Niskala

Työn ohjaajat: Marja Jylhä, Outi Jolanki, Jaakko Valvanne

TOIMINTAKYVYN YLLÄPITÄMINEN KESKEINEN VANHUSPOLITIIKAN TAVOITE

- Mutta miten se näyttäytyy ympärivuorokautisessa pitkäaikaishoidossa? Miten toimintakyky tai kuntoutus ymmärretään?

TUTKIMUKSEN AINEISTO KERÄTTY 2016

Kahdeksan
hoivakotia (24-
h hoivaa)

Haastattelut
Asukkaiden (16)
Omaisten (16)
Hoitajien (24) ja
Lääkärien (6)
kanssa

Laadullinen
analyysi
(diskurssianalyysi,
teema-analyysi)

TOIMINTAKYVYN ERILAISET KÄSITYKSET

Hoitajille päivittäistoimintoja

Asukkaille osa arkea, elämää ja selviytymistä

Journal of Aging Studies 43 (2017) 15–22

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Aging Studies

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jaging

Understanding functional ability: Perspectives of nurses and older people living in long-term care

Vilhelmiina Lehto^{a,b,*}, Outi Jolanki^{c,a,b}, Jaakko Valvanne^{d,b,e,f}, Lauri Seinela^{d,b,g,h}, Marja Jylhä^{a,b}

^a Faculty of Social Sciences, University of Tampere, Finland

^b Gerontology Research Center, University of Tampere, University of Jyväskylä, Finland

^c Department of Social Sciences and Philosophy, University of Jyväskylä, Finland

^d Faculty of Medicine and Life Sciences, University of Tampere, Finland

^e Geriatric Unit, Tampere University Hospital, Finland

^f Social Services and Outpatient Care, Welfare Services, Tampere, Finland

^g Purchaser for the Promotion for senior citizens welfare, Tampere, Finland

9.12.2019 VILHELMIINA LI

ASEMOINTI SUHTEESSA TOIMINTAKYKYYN

Hoitajat

- Kompetentti ammattilainen
- Aktiivinen hoivan tarjoaja

Asukkaat

- Aktiivinen yksilö pitää huolta itsestään
- Avun vastaanottaja
- Taakka hoitajille

9.12.2019 VILHELMIINA LEHTO-NISKALA

Lehto V, Jolanki O, Valvanne J, Seinelä L, Jylhä M. (2017) Understanding functional ability: Perspectives of nurses and older people living in long-term care. *Journal of Aging Studies* 43: 15-22.

TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI OSANA HOITAJANTYÖTÄ

- Rutiinia, pakollinen osa työtä
- Käytännön hyöty epäselvä
- Toimintakyvyn arviointi ei osa hyvää hoivaa
- Tekemistä ei ohjaa asukkaan vaan organisaation tarpeet

9.12.2019 VILHELMIINA LEHTO-NISKALA

Lehto V., Jolanki O., Valvanne J., Jylhä M. Standardised functional assessment in long-term care of older people: A care workers' perspective. Artikkelikäsitelmäkirjoitus

OMAISEN ROOLI TOIMINTAKYVYN TUKEMISESSA

- Yksilöllisyys ja sosiaalinen merkitys
- Hyväksyvät roolinsa toimintakyvyn tukemisessa...
- ...Mutta näyttäytyi myös pakkona enemmän kuin omaisen omana haluna osallistua
- Perustelivat osallisuutensa tärkeyttä hoivakodin vähäisillä resursseilla
- Vaakakupissa painaa myös omaisen itsensä sairaudet ja haasteellinen elämäntilanne

9.12.2019 VILHELMIINA LEHTO-NISKALA

Lehto V., Jolanki O., Jylhä M. Family members' role in residential long-term care – experiences of supporting an older relative's functional ability. Artikkelikäsikirjoitus

ERILAISET KÄSITYKSET KUNTOUTUKSESTA

Hoitajat

- Kuntouttava hoitotyö
- ”Se on sitä ettei tehdä puolesta”
- Hyvän elämän mahdollistaminen
- Kiire rajoittaa
- Vaikea määritellä mitä se on kun se on kaikkea

Asukkaat

- Kuntoutus = fysioterapia → ei kuntoutusta
- Sisältö vääränlaista (esim. liian lapsellista)
- Loukkaantuminen kun hoitaja ”jättänyt pärjäämään itse”
- Ei välttämättä lainkaan odota tai halua kuntoutusta (mikä tavoitteena?)
- Moni tunnistaa oman vastuun toimintakyvyn ylläpitämisessä

9.12.2019 VILHELMIINA LEHTO-NISKALA

Lehto-Niskala V., Jolanki O., Pulkki J., Jylhä M. Kuntoutus ympärivuorokautisessa pitkäaikaishoidossa: asukkaiden ja hoitajien näkökulma. Artikkelit tulossa

TOISTUVAT TEEMAT

- Hyvä hoiva = yksilön tarpeisiin vastaamista
- Oppikirjamäärittelyt, kokonaisvaltaisuus puheessa, mutta konkretia hankalaa (hoitajat)
- Resurssipuhe
- Itsenäisyyden korostaminen
- Epäselvät roolit

Suunnittelu-/johtamislogiikka vs. hoivan logiikka

UUTTA AJATTELUTAPAA YMPÄRIVUOROKAUTISEEN PITKÄAIKAISHOITON

- Ihmislähtöiset lähestymistavat organisaatiolähtöisyyden sijaan
- Pohdittava mittaamisen ja tehokkuusajattelun asemaa. Mittaaminen myös yksilön tarpeisiin vastaamiseksi?
- Holistinen käsitys toimintakyvystä siirrettävä myös käytännön työhön
- Mikä on kuntoutuksen asema ympärivuorokautisessa hoivassa? Voimavaralähtöisyys? Toimijuus? Kyvykkyys? Hyvän elämän mahdollistaminen? Tunnustava työote?

9.12.2019 VILHELMIINA LEHTO-NISKALA

KOMMENTTEJA TAI KYSYMYKSIÄ?

- @Vilhelmiina.lehto-niskala@tuni.fi
- Vilhelmiina_L
- Arvo B319